

1. Masopustní obchůzka na Slovácku

Masopust neboli fašank býval vyplněn svatbami, zabijačkami a návštěvami rodiny a známých. Poslední tři dny vrcholilo veselí tohoto období, hospodyně smažily koblihy nebo boží milosti. Na konci masopustu chodily po dědinách masopustní průvody masek, doprovázené muzikou a tancem. Mezi maškarami nesměl chybět například medvěd, kominík, koza a postava hřebenaře či slaměného, maskovaného slámou nebo hrachovinou. Úlohou masek bylo dělat šprýmy a bavit přihlízející. V minulosti měla každá maska svůj magický význam, přesný řád a svou funkci. Věřilo se například, že tanec s medvědem měl význam pro dobrou úrodu konopí a lnu. V některých obcích na Slovácku jsou tradiční také fašankářské průvody, ve kterých tanečníci tančí šablový neboli mečový tanec. V domácnostech, které navštíví a kde zatancují, dostávají výslužku. Masopustní obchůzka vždy pokračovala tancem a zpěvem v místní hospodě až do půlnoci, kdy se fašank zakončoval.

ÚKOL: Vyber názvy masek a přiřaď je k obrázkům.

BABKA S NŮŠÍ

HŘEBENÁŘ

KŮŇ

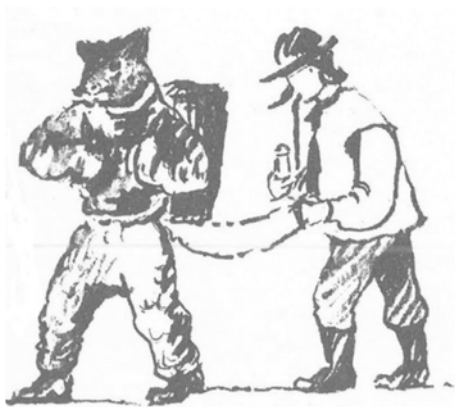
HUSAR NA KONI

KOMINÍK

SMRTKA

KOZA

MEDVĚD S MEDVĚDÁŘEM

2. Postní období

Popeleční středou, kdy kněz v kostele uděluje věřícím tzv. popelec, se začíná předvelikonoční postní období. Trvá 40 dnů a je to doba příprav na největší křesťanské svátky. Základními mezníky postní doby byly neděle, které měly specifické názvy: Černá, Pražná, Kýchavná, Družebná, Smrtná a Květná, a ke každé z nich se vázal nějaký zvyk spojený s časem jara. Půst se dodržoval velmi přísně, celou dobu se nejedlo maso, častým jídlem byla polévka, kaše a naklíčený hrách, tzv. pučálka. Ženy drávaly peří, děvčata vyšívala, zpívaly se náboženské písně a večer se pak celá rodina společně modlila růženec. Nesměly se pořádat taneční zábavy, muzikanti nesměli hrát a nekonaly se svatby. Za děvčaty se chodilo za tmy nebo jen v neděli. Liturgickou barvou půstu je barva fialová a ženy v tuto dobu oblékaly do kostela tmavou barvu oděvu.

ÚKOL: Vyškrtni slova, která NEPATŘÍ k půstu.

KRASLICE	PUČÁLKA	SVATBA	ADVENTNÍ VĚNEC
MODLITBA	RYBA	MASO	POPELEC
ZÁBAVA	KAŠE	MUZIKA	FIALOVÁ
ČERVENÁ	SMRTNÁ	VESELÁ	HODY
ČERNÁ	KOLÁČ	POLÉVKA	SV. MARTIN

3. Jarní práce

V době půstu začíná vegetační cyklus přírody a v tuto dobu se také zahajoval nový hospodářský rok. Bylo potřeba připravit půdu na jarní zemědělské práce, případně i opravit nářadí a nástroje. Rolníkův rok začínal orbou, na ni se rolník pěkně oblékl, nebo si alespoň vzal čistou košili. Když poprvé vyjížděl s kravami nebo koňmi na pole, udělal před dobytkem na zemi kříž, aby se mu celý rok dařilo. V některých oblastech se před započatím polních prací pokropil svěcenou vodou oráč, pluh i pole. Polní práce se pak začínaly modlitbou, která zněla například takto: „S Bohem začni každé dílo, podaří se ti až mílo.“ Do nové setby vybíral rolník nejlepší zno z předešlé sklizně a přidával i obilí, co bylo na štědrovečerním stole. K jarnímu období patřila i předvelikonoční očista, líčení a zdobení obydlí, čímž se mělo odstranit vše špatné a staré a zahájit nové a čisté.

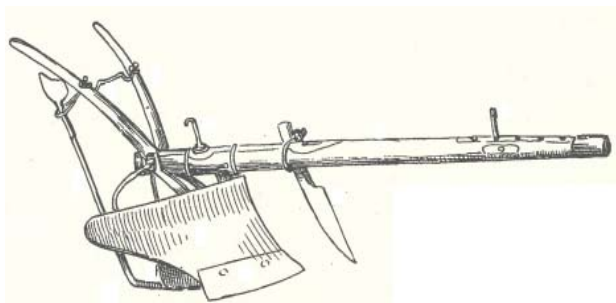
ÚKOL: Doplň v názvech předmětů chybějící písmena. Víš, k čemu tyto předměty sloužily? Pokud ne, zeptej se rodičů/prarodičů nebo vyhledej na internetu.

BRÁNY

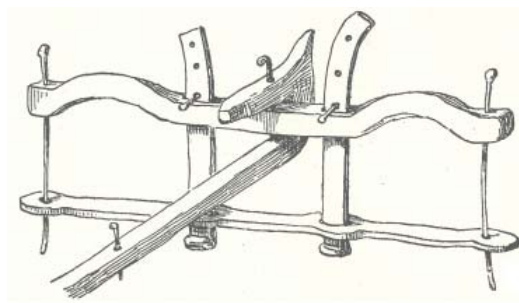
VÁLEC

PLUH

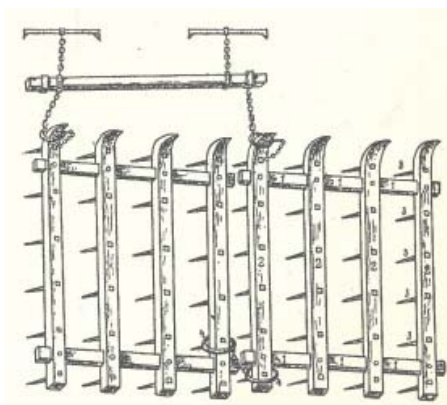
JAŘMO

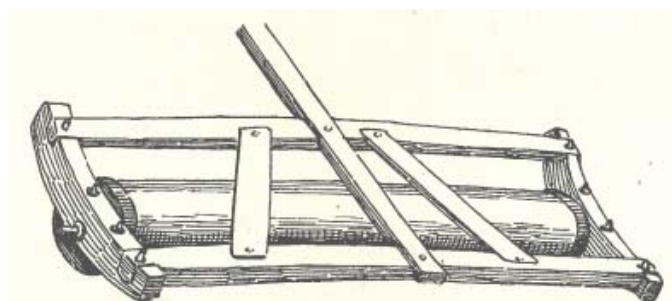
_ _ L _ _

_ _ _ M _

_ _ Á _ _

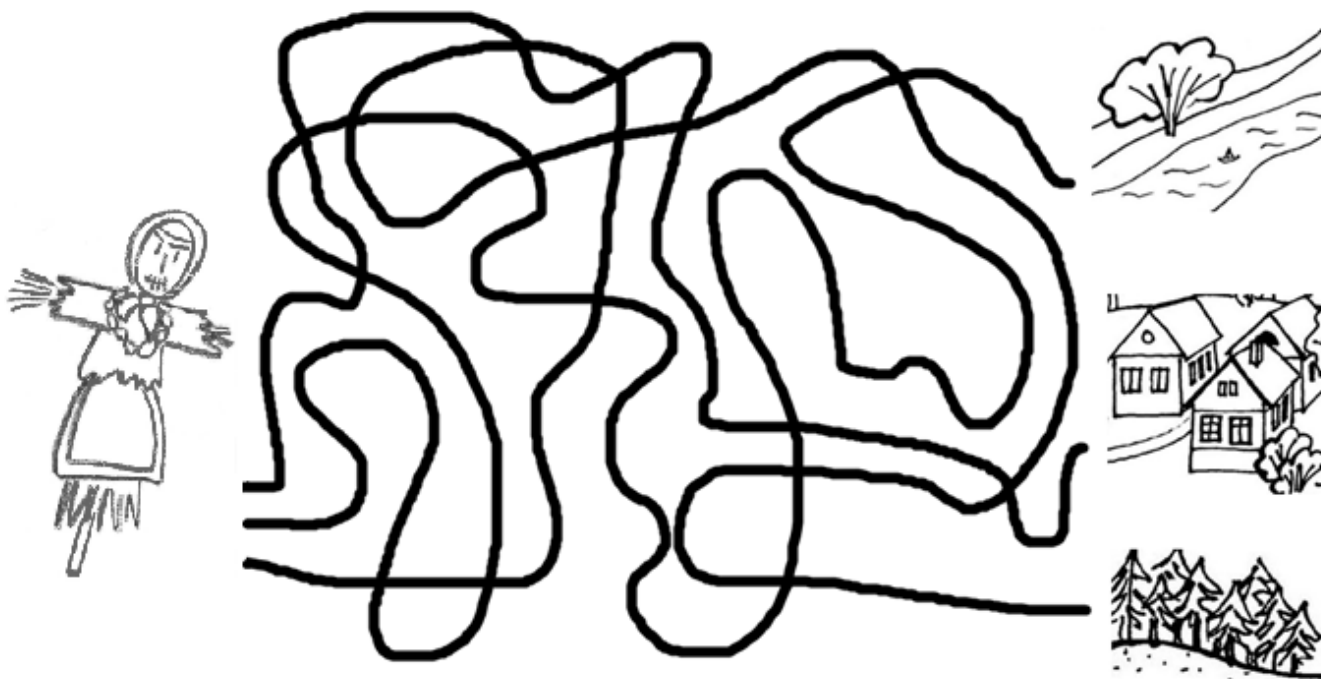
_ _ _ _ C

4. Vynášení Smrti – Morena

Vynášení Smrti, které se na východní Moravě říkalo Morena nebo také Mařena, patří ke starodávným zvykům. Odehrávalo se na Smrtnou neděli a znamenalo přechod od zimy k létu. Morena jako negativní symbol byla vynášena ven ze vsi a ničena vhozením do řeky nebo spálením. Morena měla nejčastěji podobu figuríny na tyčce, byla vytvořená ze slámy, výdumků z vajec navlečených do řetězů a oblečená do kroje, či starých ženských šatů.

ÚKOL: Pomoz najít dívkám správnou cestu k řece, do které musí vhodit Morenu.

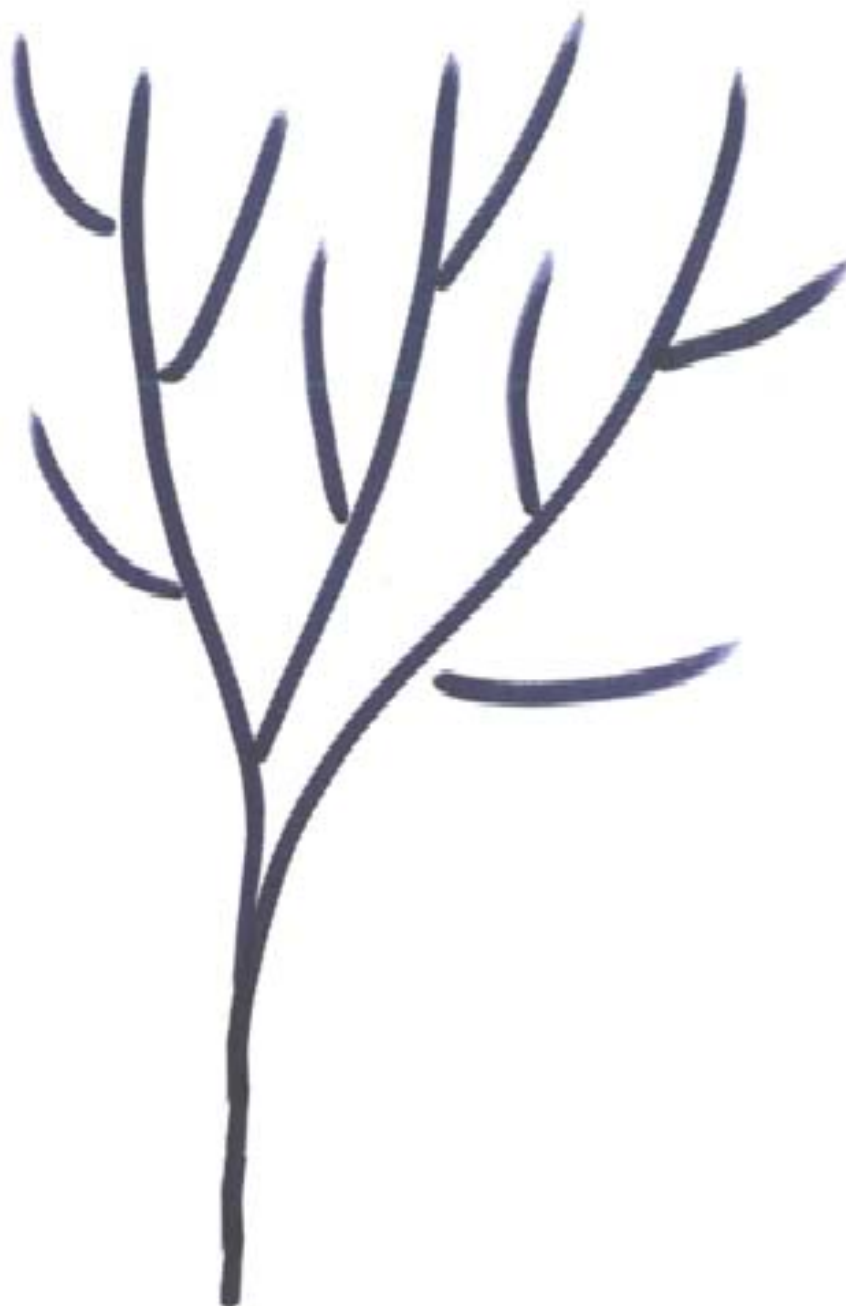

5. Obchůzka s létečkem

Jako protiklad utopené Moreny přinášela děvčata do vsi tzv. létečko, symbol života a pozitivní změny, znamení příchodu plodného a dobrého období. Mělo podobu ratolesti nebo zeleného stromku ozdobeného pentlíčkami, vajíčky, svatými obrázky, řetízky z textilních odstřížků a kousků slámy. S tímto létečkem obcházela děvčata ves a zpívala.

ÚKOL: Vyzdob létečko vším, co na něj patří.

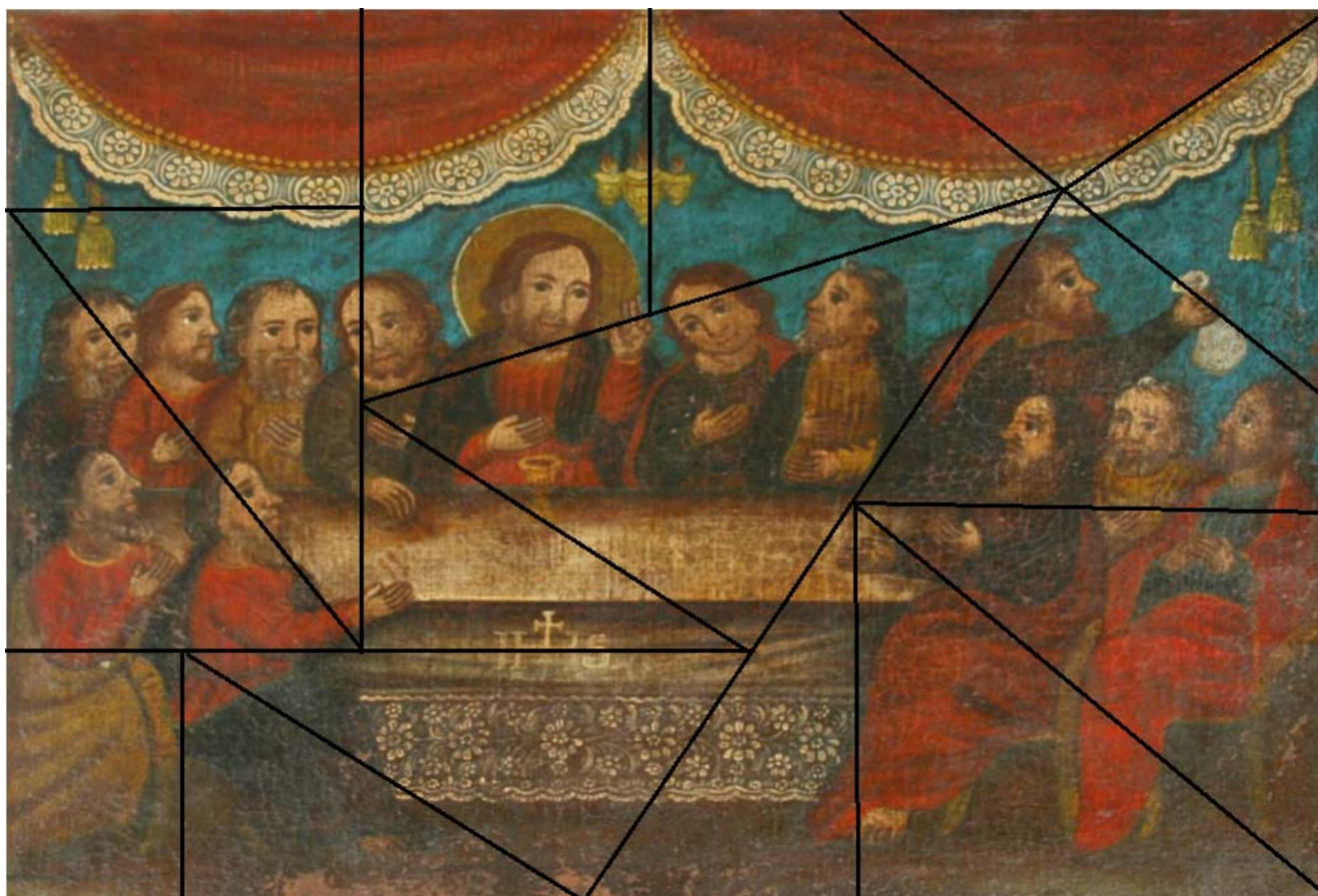

6. Církevní rozměr Velikonoc

Poslední postní nedělí, označovaná jako Květná, se začíná pašijový týden. Vrcholem tohoto týdne je velikonoční triduum, které začíná večerem Zeleného čtvrtku a končí nedělí Zmrtvýchvstání. Liturgie Zeleného čtvrtku je určena vzpomínkou na Ježíšovu poslední večeři s jeho učedníky a při ní ustanovenou eucharistií. V noci ze čtvrtka na pátek byl Ježíš zrazen Jidášem, zajat a poté vyslýchán. Velký pátek je den, kdy se připomíná jeho umučení a smrt na kříži. Na Bílou sobotu odpočíval v hrobě a Velikonoční neděle je oslavou jeho vzkříšení. Neděle Zmrtvýchvstání je nejvýznamnějším křesťanským svátkem v roce.

ÚKOL: Rozstříhej obrázek a znovu jej zkus poskládat. Dokážeš popsat, co je na obrázku?

7. Velikonoční klepání

Klepání je oblíbenou chlapeckou obchůzkou odvozenou z liturgie Zeleného čtvrtku, kdy v kostelích na znamení smutku utichají zvony a dodnes se říká, že tyto zvony odlétají do Říma. Jejich zvonění až do Bílé soboty nahrazovalo ráno, na poledne i večer klepání na dřevěné nástroje.

ÚKOL: Hledej slova ve čtyřsměrce: **KLEPÁNÍ, ZELENÝ, ČTVRTEK, ŘEHTAČKY, HRKÁNÍ, OBCHŮZKA, BÍLÁ, SOBOTA, ZVONY, ODLÉTAJÍ, ŘÍMA.** Ze zbývajících písmen vylušti tajenku.

H	CH	K	L	A	Í	N	Á	P	E	L	K
R	P	E	O	D	L	É	T	A	J	Í	C
K	Ř	T	B	Z	V	O	N	Y	I	M	A
Á	Í	R	Í	J	Í	Ý	N	E	L	E	Z
N	M	V	L	S	O	B	O	T	A	H	R
Í	A	T	Á	Ř	E	H	T	A	Č	K	Y
K	A	Č	Č	A	K	Z	Ů	CH	B	O	E

TAJENKA:

8. Velikonoční pokrmy

Na Zelený čtvrtek se jedly kromě špenátu i jiné zelené druhy zeleniny a bylin, jako hrách, zelí nebo kopřivy. K tradičním velikonočním pokrmům patřila nádivka s jarními bylinami či jiná jídla připravená z vajec. Z kynutého těsta se tento den pekly i tzv. jidášky, které se mazaly medem. Připomínaly Jidášovu zradu a měly tvar hada či oprátky, na které se Jidáš oběsil. Na Bílou sobotu se tradičně připravovalo velikonoční pečivo. Bochánkům ozdobeným křížkem se říká mazance a pekly se ze sladkého kynutého těsta. Beránek z kynutého nebo piškotového těsta, zdobený červenou stužkou přetrval jako tradiční velikonoční pokrm do dnes. Velikonoční pečivo spolu s vejci a dalšími pokrmy se v neděli na Boží hod velikonoční v kostele žehnají.

ÚKOL: Zakroužkuj obrázky předmětů, které se na Boží hod velikonoční žehnají v kostele.

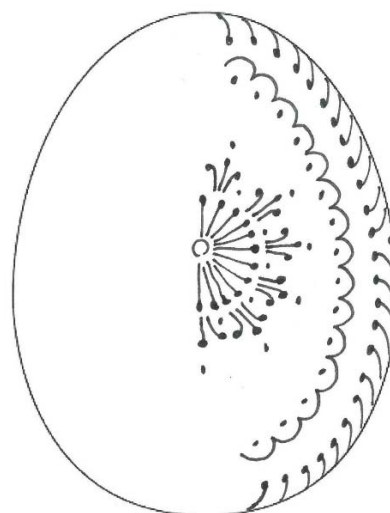
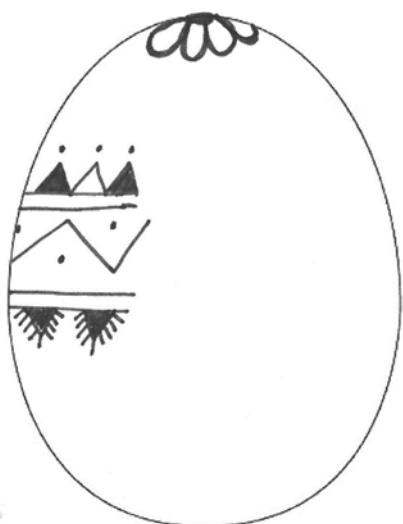

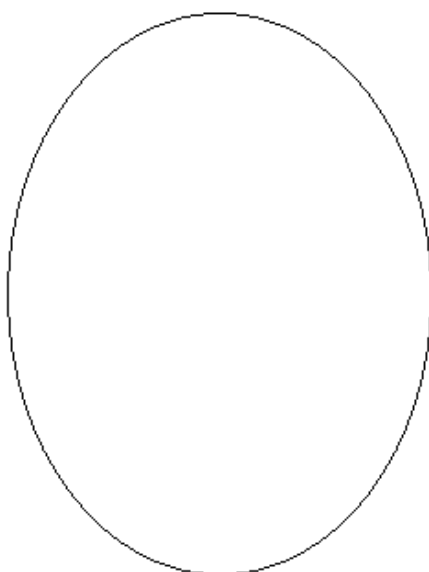
9. Přípravy na Velikonoční pondělí

K Velikonočnímu pondělí neodmyslitelně patří pomlázka, označovaná na Slovácku jako žila nebo korbáč. Pomlázku pletou chlapci i muži nejčastěji z osmi, nebo šestnácti vrbových proutků a šlahají s nimi dívky a ženy. Za to od nich dostávají ozdobená vejce. Zdobení vajec má prastarou tradici. Vejce skrývá nový život, a stalo se tak symbolem zrození a nového začátku, který je s tímto obdobím spojený. Nejstarším způsobem zdobení bylo jednoduché barvení načerveno nebo nažluto. V lidovém prostředí se prakticovalo barvení v cibulových slupkách. Zachovala se u nás ale i tradice pestré škály technik zdobení kraslic, jako například batikování, leptání, malování roztaveným voskem, vyškrabování vzorů do obarvené skořápky či aplikace různých materiálů, například slámy.

ÚKOL: Dokresli ornamenty na kraslicích,

tu poslední si ozdob podle sebe:

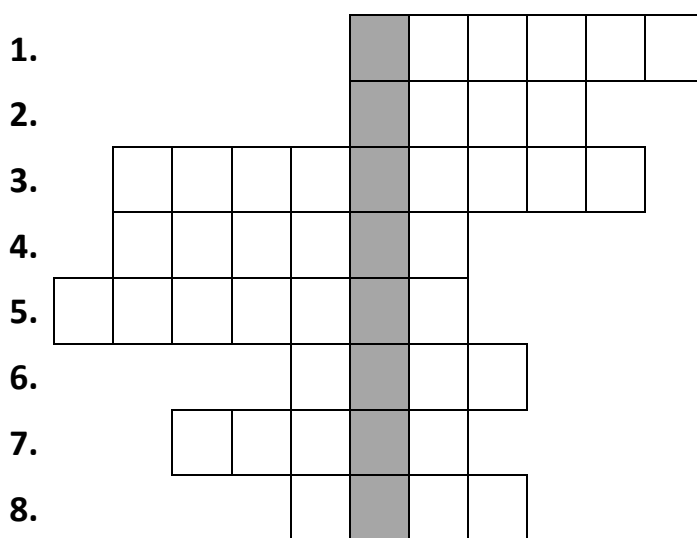

10. Šlaháčka

Po skončení vážných náboženských svátků přichází na Velikonoční pondělí veselá koleda s obřadním šlaháním dívek a žen, říká se jí pomlázka nebo v nářečí šlaháčka. Chlapci si tradičně ráno přivstali, aby stihli co nejdřív vyšlahat nejen svou dívku, ale i každou jinou ženu, aby tzv. neoprašivěla. Dodnes je zvykem šlahat pomlázkou, označovanou na Moravě jako žila, korbáč či tatar. Je vyrobená spletením vrbových prutů, které mají přinést „pomlazení“. Za vyšlahání děvčata platí stuhami přivazovanými na pomlázky a samozřejmě barevnými vejci, pečivem i sladkostmi. Šlaháčka byla u dospívající mládeže také způsobem vyjádření zájmu či milostného vztahu. V pondělí večer chodili chlapci ke svým děvčatům na návštěvu a v noci před domy vyvolených dívek psali milostné nápisy.

ÚKOL: Pozorně si přečti text a vylušti tajenku.

1. Nářeční označení pomlázky?
2. V kterou denní dobu chodili chlapci na pomlázku?
3. Co má přinést dívkám a ženám vyšlahání?
4. Co se v noci objevovalo na cestách před domy dívek?
5. Který den se chodí na pomlázku?
6. Nářeční označení pomlázky?
7. Co dostávají chlapci a muži za vyšlahání?
8. Koho muži šlehají pomlázkami?

TAJENKA: